A°. 1828. N° 4.

ARNHEMSCHE COURANT.

Dingsdag den 8 Januarij.

FRANKFORT, den 4. Januarij.

Volgens berigten uit Konstantinopel van den 12. dezer, welke men over Bucharest heeft ontvangen, bevond zich de Russische gezant dien dag nog te Bujukdere, daar het afzeilen van zijn schip bij voortduring door tegenwind verhinderd werd.

De gezanten van Engeland en Frankrijk schijnen ongehinderd de Dardanellen gepasseerd te zijn, vermits den vierden dag na hun vertrek geene tijding van het tegendeel te Pera was ontvangen.

Van de laatste beraadslagingen der Porte wordt het volgende opgegeven: In eene groote raadsvergadering, welke de Sultan had laten beleggen, en waarin omtrent 300 Ulema's tegenwoordig waren, werd de aanvrage van de gezanten om passen medegedeeld, mitsgaders al wat er in den laatsten tijd verhandeld was. De gematigdheid der Porte vóór en na den slag van Navarino werd daarbij als geen klein offer voorgesteld, en vervolgens gevraagd, of de Sultan zich nog verdere vernederingen moest laten welgevallen? Eenparig werd, zelfs door de Ulema's, die zich tot dus verre steeds vredelievend betoond hadden, geantwoord, dat de divan reeds te ver gegaan was. — Toen deze uitslag der vergadering bekend werd, besloten de gezanten, zonder passen te vertrekken. Intusschen schijnt de Porte voor als nog geenen aanvallenden oorlog te willen voeren, maar zich alleen tot eene krachtdadige verdediging toe te rusten, ingeval van de zijde der drie mogendheden iets tegen het Rijk mogt ondernomen worden.

Uit eene nota van den graaf *van Nesselrode* van den 12. November blijkt, dat Rusland zich stipt zal houden aan het traktaat van 6. Julij, en slechts in gemeenschap met de twee overige mogendheden zal te werk gaan. Mogten derhalve Moldavie en Wallachije door de Russische troepen bezet worden, zoo heeft men dit te beschouwen als eenen maatregel, waartoe door de gezamenlijke mogendheden besloten is.

Van den 5. Januarij.

De gezanten van Engeland, Frankrijk en Rusland hebben vóór hun vertrek uit Konstantinopel aan de consuls te Bucharest geschreven, dat zij zich daarom toch niet van hunne posten moeten verwijderen. Velen leiden hieruit af, dat vooreerst in de vorstendommen geene verandering zal voorvallen.

De Porte is ijverig bezig om de vestingen langs den Donau te versterken. Bij Widdin arbeiden duizenden, om de vestingwerken te herstellen, en men zegt daar algemeen, dat zoodra de Russen in Moldavie en Wallachije rukken, de Sultan zelf aan den Donau zal komen, om de grenzen van zijn rijk te verdedigen.

Uit Jassij verneemt men, dat na het valsch alarm, waarvan onlangs melding is gemaakt, aan alle Russische officieren streng verboden is, zich naar die hoofdstad te begeven, en dat in het algemeen niemand van de Russische armee zonder bijzonder verlof van den opper-generaal over de grenzen mag gaan.

WEENEN, den 27. December.

Volgens berigten uit Konstantinopel, van den 11. dezer maand, welke hier met buitengewone gelegenheid zijn aangekomen, waren de gezanten van Groot-Brittannie en Frankrijk den 8. naar de Dardanellen scheep gegaan; de Russische gezant, de heer *van Ribeaupierre*, bevond zich den 11. nog wel te Bujukdere; maar de vaartuigen lagen voor zijn hôtel, tot zijn vertrek naar Odessa, gereed, en wachtten alleen op eenen gunstigen wind.

In de hoofdstad heerschte bij voortduring de volmaakste rust. Van zijde der Porte werden de maatregelen van verdediging met den grootsten ijver voortgezet. (*Beobachter.*)

(Men weet hoe de *Beobachter* reeds een berigt heeft medegedeeld, waarbij verzekerd werd, dat *Ibrahim*-pacha zich evenmin vóór als na den slag van Navarino aan eene gruwzame behandeling der Grieken had schuldig gemaakt, en derhalve gelogenstraft hetgeen daaromtrent in de rapporten van de Engelsche en Fransche admiraals opgegeven was. Thans geeft hij een Turksch berigt uit Alexandria, waarbij beweerd wordt, dat niet de Turken, maar de geallieerden bij Navarino de eerste vijandelijkheden hebben gepleegd. Dit berigt luidt aldus:)

« U het verslag mede te deelen, hetwelk de admiraals der verbondene mogendheden herwaarts hebben gezonden, zou overtollig zijn, daar gij voorzeker den inhoud van hetzelve, langs eenen anderen weg, reeds vroeger zult kennen; het berigt, hetwelk de onder-koning ontvangen heeft, wijkt van dit verslag daarin af, dat volgens hetzelve de Engelschen aanvallers zijn geweest, terwijl zulks in het verslag den Turken wordt te laste gelegd. *Moharem*-beij, bevelhebber der Egijptische vloot, (schoonzoon van Zijne Hoogheid) zegt in zijn berigt, dat hij, op eene aanvrage van den admiraal *Codrington*, om met de vereenigde eskaders in de haven van Navarino binnen te loopen, denzelven had doen opmerken, dat hij niet voor volkomene rust en nog minder voor personelijke veiligheid kon instaan, wanneer zij mogten aan land komen; dat hij dienvolgens wenschte dat zij niet mogten binnenloopen; dat men echter, ingeval zij er volstrekt op staan mogten, zich niet verzetten zou; hierop waren den volgenden dag eerst twee Engelsche linieschepen en daarna de geheele vloot binnengeloopen. Een der Engelsche fregatten legde zich (volgens het berigt van den Egijptischen admiraal) naast een Egijptischen brander voor anker, en liet denzelven kort daarop aanzeggen, om zich te verwijderen en onder den wind te ankeren; de kapitein antwoordde, dat hij geen andere bevelen dan die van zijnen bevelhebber kon gehoorzamen, van wien hij door seinen instructien zou vragen; dit geschiedde, en het antwoord was, dat hij op zijnen post moest blijven. Daar men zag, dat de brander zich niet van zijne plaats verwijderde, werden van het fregat, en, zoo als het schijnt, ook van het Engelsche admiraalschip sloepen afgezonden, om den brander met geweld naar eene andere plaats te drijven. Dit gaf aanleiding tot geschil; van het naastbij liggende Engelsche fregat werden snaphaanschoten op den brander gelost. Desniettegenstaande beval *Moharrem*-bei zijnen tolk, zich aan boord van het Engelsche admiraalschip te begeven, maar gaf te gelijker tijd bevel alles tot een gevecht gereed te houden. De tolk had het Engelsche admiraalschip nog niet bereikt, toen, waarschijnlijk ten teeken van afkeuring van het gebeurde, een kanonschot tegen het Engelsche fregat, hetwelk het eerst gevuurd had, werd gelost. Daar echter de Egijptische bevelhebber zich in dezelfde linie bevond, ging het schot hem voorbij, en te gelijker tijd werd de tolk, die onder het boord van het Engelsche admiraalschip was aangekomen, zoo men zegt, met snaphaanschoten afgeweerd; de Turken hielden dit voor een teeken van vijandelijkheid, en op een nieuw sein van den Egijptischen bevelhebber, werd het vuur tegen de geallieerden geopend. Wat hierop gevolgd is, weet gij. Van de Egijptische vloot bleef slechts een vaartuig over, om het treurige berigt aan den Onder-Koning over te brengen; om hetzelve naar Konstantinopel te zenden, moest men den weg over land nemen. Dit is de korte inhoud van het berigt dat men van Egijptischen admiraal heeft bekomen.»

LONDEN, den 2. Januarij.

De admiraal sir *John Gore*, die naar de Levant is geweest, zoo het [illegible] onderzoek naar de gebeurtenis van Navarino [illegible], is heden teruggekeerd. Men verzekert, dat zijne berigten zeer voldoende zijn.

— Het parlement zal den 22. Januarij bijeenkomen. Het schijnt, dat de Torij's, die zich tegen het tegenwoordige ministerie verklaard hebben, zich tot hevige aanvallen toerusten. Zij zoeken alle misnoegden tot zich te trekken en schijnen lord *Greij* zelfs tot hun hoofd te willen verkiezen. Deze is bij het volk zeer bemind, en was een der voornaamsten van de vroegere oppositie-partij in het Hoogerhuis. Ook de hertog van *Wellington*, hoezeer hij den post van opperbevelhebber weder aanvaard heeft, is bij voortduring vijandig tegen de ministers gestemd. Hij verklaart zich openlijk tegen de bemoeijing met de Grieksche aangelegenheden. Eene reis, welke hij onlangs in het noorden van Engeland heeft gedaan, schrijft men geen ander doel toe, dan om de oppositie tegen de ministers uit te breiden. Hoe het de Torij's kittelt, dat zij den held van Waterloo, den vriend van alle Koningen van Europa, op hunne zijde hebben, is ligt na te gaan. In hunne dagbladen schilderen zij den toestand van Engeland op het allerongunstigste af. Tot het voeren van oorlog is hetzelve buiten staat, verklaren zij. De inkomsten verminderen; de schuld wordt grooter, de fondsen dalen. Spoedig zal ons papieren-geld niets meer waard zijn. De bankeroeten vermeerderen in de cilij. In de fabrijkplaatsen is het vertier slechts schijnbaar. Alle standen sidderen bij de enkele gedachte aan eenen oorlog. Wie is aan dit alles schuld? zeggen de Torij's, dan — onze ministers? Op al dit geschreeuw en daarmede gepaard gaande kuiperijen antwoordt het ministerie slechts door maatregelen, die den bepaalden wil aanduiden, om bij het tegenwoordig sijstema te volharden.

— In den morgen van den 29. December is don *Miguel* van Calais vertrokken aan boord van een jagt der admiraliteit, en den 30. December te Greenwich aan land gestapt. Hoogstdezelve werd aldaar door den hertog *van Clarence* verwelkomd. Na tien of veertien dagen in Engeland vertoevens, zal Z. K. H. waarschijnlijk van Falmouth naar Lissabon vertrekken. Het fregat *de Perla* heeft, te dien einde, bevel ontvangen, om zich naar Portsmouth te begeven.

— Gisteren hebben wij hier dagbladen uit Buenos Aijres ontvangen, [illegible] daaruit, dat op de rivier la Plata, sedert eenigen tijd, meer of min belangrijke gevechten tusschen de krijgsmagt van Brazilie en Buenos-Aijres hebben plaats gevonden. De kapers van Buenos-Aijres brengen groot nadeel toe aan den Brazilischen koophandel. Op den 28. September is de admiraal *Brown* met vijf kleine vaartuigen in de omstreken van Colonia met een Brazilisch fregat en eenige ligte schepen slaags geweest. Daags vóór dien slag schijnt er eene ongelukkige misvatting plaats gehad te hebben. Het Engelsche fregat *de Thetis* lag voor Santa Maria ten anker, om aldaar water in te nemen. Eenige schepen van de Buenos-Aijrische vloot, hetzelve des nachts ontdekkende, zagen het voor een Brazilisch fregat aan en begonnen op hetzelve te vuren. De Engelsche kapitein, die zich ter ruste begeven had, stond dadelijk op, zette de zeilen bij en plaatste het scheepsvolk in slagorde; doch verbood strengelijk te vuren. Aldus toegerust, zond hij een zijner officieren af, om inlichtingen aangaande dezen onverwachten aanval te vragen. De bevelhebber van de Argentijnsche vloot verklaarde terstond zich vergist te hebben. Het gedrag van den kapitein van het Engelsche fregat in eene omstandigheid, waarin hij met het volste regt bloedige wraak had kunnen nemen, verdient den grootsten lof. Intusschen was niemand op het fregat gekwetst, en mogelijk had hij zoo vele gematigdheid niet bezeten, indien de een of ander van het scheepsvolk gekwetst of gesneuveld was.

PARYS, den 4. Januarij.

Gisteren verzekerde men stellig, dat het ministerie veranderd was en noemde de namen der nieuwe ministers; doch de *Moniteur* van heden meldt nog niets van deze verandering.

— De *Moniteur* deelt berigten mede uit Konstantinopel van den 7. December, nopens het vertrek der gezanten van de drie mogendheden, daar de Porte op nieuw geweigerd had, om in de voorslagen omtrek Griekenland te treden. De *Moniteur* voegt er het volgende bij: « Door de Porte werden alle toebereidselen tot eenen oorlog gemaakt. Men verzekerde, dat *Taher*-pacha, die over de Turksche vloot te Navarino bevel voerde, tot kapudan-pacha was benoemd. Het volk van Konstantinopel scheen zeer ter neder geslagen te zijn. De Porte had de bescherming van den ambassadeur der Nederlanden voor de onderdanen der drie verbondene hoven afgeslagen, maar zelve die bescherming op zich genomen. Bijna allen hadden besloten, te Konstantinopel te blijven, waar overigens de volmaaktste rust heerscht. De heer *van Ribeaupierre* had zijne ambtgenooten gemagtigd, om met de bevelhebbers de maatregelen te bespreken, die ten gevolge der halsstarrigheid der Porte zouden moeten genomen worden. Men dacht, dat tot deze maatregelen zou behooren het leggen eener scheepsmagt voor de Dardanellen, om het vervoer van manschap, wapens, krijgs- en mondbehoeften te beletten.

Men heeft berigten van den admiraal *de Rignij* uit Smijrna van den 2. December. Dezelve melden niets van het verbranden van het Grieksche eskader. Men kan derhalve de geruchten daaromtrent stellig voor ongegrond verklaren.

— De heer *Cauchois Lemaire*, schrijver van den brief aan den hertog van Orleans, is in hechtenis genomen. Hij wordt beschuldigd van de volgende punten: 1.) buiten gevolg geblevene opruijing, tot verandering of omverwerping van de orde der troonsopvolging; 2.) aanranding der regten, welke de Koning van zijne geboorte ontleent; 3.) beleediging van den Koning en de leden der koninklijke familie; 4.) aanranding van

het constitutionele gezag des Konings en buiten gevolg geblevene opruijing tot het aanmatigen van burgerlijk en militair gezag.

Van den 6. Januarij.

Bij koninklijke ordonnantie van den 4. dezer, is het ministerie veranderd. Alleen de heer *de Chabrol*, minister van het zeewezen, is gebleven. De nieuwe ministers zijn: de graaf *Portalis*, van de justitie; de graaf *de la Terronays*, van de buitenlandsche zaken; de burggraaf *de Caux*, van de administratie van oorlog; de burggraaf *de Martignac*, van de binnenlandsche zaken; de graaf *de Saint Cricq* van den koophandel en de kolonien; de graaf *Roij*, van de financien. De voordragt van posten bij de armee zal voortaan door den Dauphin geschieden. Het openbaar onderwijs is van het ministerie van eeredienst afgescheiden. Er is geen nieuwe president van de raad van ministers benoemd. De heeren de *Villèle*, *Peijronnet* en *Corbière* zijn tot pairs benoemd.

'sGRAVENHAGE, den 6. Januarij.

Met Zr. Ms. schip *Waterloo* zijn berigten ontvangen van den commissaris-generaal van Nederlandsch Indie van den 26. September jl.

Uit die berigten blijkt, dat de onderhandelingen met *Dipo Negoro* nog tot geen goed einde hadden geleid, uit hoofde der overdreven vorderingen van *Kiaij Modjo*, den priester, door *Dipo Negoro* tot onderhandelaar van zijnen kant benoemd. Men had echter de hoop op eene spoedige bevrediging nog niet opgegeven, om dat uit onderscheiden omstandigheden scheen te blijken, dat *Kiaij-Modjo*, aan zijnen last ontrouw, zonder voorweten van *Dipo-Negoro*, eischen had gedaan, waarmede hij slechts zijn eigen persoonlijk voordeel beoogde. Dit vermoeden was bevestigd geworden door aanbiedingen, langs eenen anderen kant, van *Dipo Negoro* zelf ontvangen.

Intusschen had men onzerzijds maatregelen genomen, om de krijgsverrigtingen met kracht te hervatten, zoodra de wapenstilstand zoude zijn geëindigd. — Onze krijgsmagt was, door het aankomen der geheele expeditionaire afdeeling, en het aanleggen van vele versterkte punten, in de gunstigste gesteldheid tot het krachtdadig doorzetten van den oorlog, zoo de nood dit mogt vorderen.

GEND, den 5. Januarij.

Men verneemt dat de heer *Mosmans*, advocaat te Nijmegen, en de heer *Vliegker*, uitgever van de *Nieuwe Gazette van Brugge*, den 3. dezer, uit kracht van ontvangene brieven van gratie, in vrijheid gesteld zijn.

DORDRECHT, den 4. Januarij.

In het afgeloopen jaar zijn aan deze stad uit zee aangekomen 222 schepen, waaronder 79 uit de havens van Frankrijk, 64 uit die van Noorwegen, 41 uit die der kleine Oost, 16 uit die van Groot-Brittannie, 13 uit die van Zweden, 7 uit die van Rusland, 1 uit Portugal en 1 van Kadix.

In het jaar te voren, 1826, waren aan deze stad uit zee aangekomen 205 schepen, dus in het nu afgeloopen jaar 17 meer.

— Volgens de authentieke zeetijding zijn, gedurende het afgeloopene jaar 1827, in de Maas en Goeree binnengekomen 1731 schepen, zijnde 144 meer dan in het jaar 1826; en uitgezeild 1774, zijnde 141 meer dan in 1826; alles, zoo als gewoonlijk, zonder de vischboekers, jagers, haringbuizen, noch ook die schepen te rekenen, welke van Rotterdam, Dordrecht, Schiedam enz., langs de Zeeuwsche stroomen zijn uitgezeild of ingekomen, en evenmin die, welke langs de Wadden binnen door van Hamburg, Bremen enz. gearriveerd of derwaarts vertrokken zijn.

Mengelwerk.

Derde Vervolg van het

IETS *aangaande eenige* PUNTEN, *voorkomende in het werk* STATISTIEKE BESCHRYVING VAN GELDERLAND, *uitgegeven door de commissie van Landbouw in dat gewest; gedrukt te Arnhem bij* P. NYHOFF. 1826.

Aan de Redactie.

Ofschoon dit derde hoofdstuk van de vierde afdeeling ons nog veel stof tot *opmerkingen* oplevert, zullen wij, ter bekorting, het hierbij laten berusten, echter nemen wij ten slotte hiervan nog de vrijheid, de achtbare commissie in bedenking te geven, of de aankweeking der zoogenaamde *Zijde-plant* (*Asclepias Sijriaca*) ter bevordering van eenen nieuwen tak van volksvlijt, niet wel eene bijzondere aanmoediging zoude waardig geacht worden. Deze zoo weldadige plant, in koude luchtstreken, op schrale gronden, zelfs in *Frankrijk*, bij *la Rochelle* in de woeste duinen, welig voorttelende, heeft in *Frankrijk*, *Duitschland*, *Silezien* enz. grooten opgang gemaakt, en is voor velen een zeer aanzienlijke bron van welvaart geworden, waarom wij dan ook vermeenen, dat zij even zeer onze bijzondere belangstelling verdient.

De zijdachtige draden, waarmede de zaadkorrels van deze plant omgeven zijn, komen de echte zijde zeer nabij; doch moeten, wegens derzelver kortheid, even als *floret-zijde* behandeld worden. Van deze *zijde*, hetzij op zich zelve, hetzij met vermenging van katoen, schapenwol of floret-zijde, worden thans, in de zoo even genoemde landen, eene menigte van stoffen, kousen, mutsen, handschoenen, vesten, jo-annets, zoogenaamd engelsch leder, ook barkan en half zijdene stoffen vervaardigd, en van zulk eene schoonheid en zoo voldoende in het gebruik, dat dezelve reeds een zeer aanzienlijken tak van nijverheid voor een aantal van fabrijken, en ook daardoor eenen uitgebreiden tak van handel uitmaken. In *Parijs* vinden vele bloeijende fabrijken hierin hun bestaan, en in *Silezien* heeft men uitgestrekte velden van dit gewas aangelegd. In den aanvang betaalde men voor één pond van deze *zijde* één rijksdaalder, thans koopt men die voor 8 grosschen, en desniettegenstaande heeft men berekend, dat, na aftrek van dagloonen en alle onkosten, de aankweeking dezer nuttige plant nog zeer veel voordeelen oplevert. Ook in *Berlijn* heeft men daarvan aanzienlijke fabrijken opgerigt, en wordt deze zijde aldaar op Engelsche spin- en kaarden-machines bewerkt. Men vervaardigt er *hoeden* van, in eene evenredigheid van ⅔ hazen-haar, en ⅓ van deze *zijde*. Zij voldoen zeer goed, en zijn tot matige prijzen te bekomen. Uit de stengels dezer plant maakt men papier, en zelfs zeer goed schrijf-papier. De zijd-achtige draad, die zij oplevert, wordt even als vlas gesponnen, hetgeen oorzaak geeft dat zij tot onderscheidene gebruiken kan worden aangewend. Een niet minder gewigtig voordeel, dat zij nog aanbrengt, is dit, dat hare bloemen met eene rijke honigstof voorzien zijn, waardoor hare aankweeking ook voor de bevordering van onze bijenteelt van groot aanbelang kan zijn. In *Amerika* kookt men uit deze bloemen-honig een zeer goede bruine suiker. Moge deze mededeeling, voor *Nederland* in het algemeen, en voor *Gelderland* in het bijzonder, ten opzigte van eenen nieuwen tak van nationale industrie, eenmaal vruchtbaar zijn!

Het eerste hoofdstuk van de vijfde afdeeling handelt van bl. 432 tot 478 over de *Fabrijken en Werkwinkels.*

Dit gewigtig gedeelte dezer *Statistieke Beschrijving* vangt de achtbare commissie aan, met te zeggen:

« Daar Gelderlands ingezetenen voor nagenoeg drie vierde gedeelten geacht kunnen worden uit den landbouw en de veeteelt hun bestaan te trekken; zoo is het geenszins te verwonderen, dat hier slechts weinige fabrijken gevonden worden, welke zich door de volmaaktheid harer werkstukken, of door het aantal arbeiders, welke zij bezig houden, of ook door de uitgebreidheid van haar debiet, boven die, welke in andere gewesten bestaan, bijzonder gunstig onderscheiden; als ook, dat er onder onze werkwinkels slechts enkele zijn, die niet in de bearbeiding van stoffen tot voedsel, drank, kleederdragt, bouw- en huisraad, alleen voor plaatselijk gebruik, haar bestaan vinden.»

Het zij ons vergund te kennen te geven, dat deze mededeeling onze *bijzondere opmerkzaamheid* heeft gaande gemaakt. Niet dat wij deze opgave eenigzins het minste in twijfel trekken, verre daar van daan, integendeel wij houden dezelve voor waarheid, en kon dus in deze *Statistieke Beschrijving* ook niet anders opgegeven worden. Maar de aard onzer opmerking *klimt iets hooger*, en wel te dien opzigte, dat wij ons voor den geest brengen niet alleen wat *thans* het Geldersch fabrijkwezen is, maar ook *wat het fabrijkwezen van Gelderland zijn konde*, indien men een meer nuttig gebruik maakte van de onschatbare voordeelen, die de natuur aan deze provincie geschonken heeft, door het water van talrijke beken voor fabrijken van allerhanden aard en van groote uitgebreidheid meerder dienstbaar te maken, waardoor deze provincie tot eenen staat van bloei en welvaart, ook in dezen tak van nijverheid konde worden opgevoerd, welke, naar ons inzien, in geene andere provincie van het koningrijk der *Nederlanden*, in zulk eene ruime mate, kan worden daargesteld. Wij zullen die met een enkeld voorbeeld ophelderen:

Het *Wupper Dal*, gelegen in het voormalig hertogdom *Berg*, slechts eene uitgebreidheid hebbende van twee mijlen in de lengte en eene halve mijl in de breedte, verdient hier onze hoogste aandacht. Deze *Wupper*, eene heldere beek, die van de bergen en rotsen, waarmede dit dal omgeven is en hetzelve doorstroomt, gaf het eerst de aanleiding tot het oprigten van garen-bleeken. Voor twee eeuwen bestond hare bevolking, bijzonder die van *Elberfeld*, slechts uit 800 inwoners. Allengskens begon men fabrijken op te rigten, die door het water van dezelfde beek gedreven werden. Derzelver toeneming, tot vervaardiging van voortbrengselen van allerhanden aard, werd verbazend, zoodat in 1818 de bevolking van *Elberfeld*, *de Gemarke*, *Barmen*, *Wupperfeld* en *Rittershausen* tot op meer dan 40,000 zielen geklommen is. Schrijver dezes, die meer dan eens het geluk gehad heeft, deze welvarende streken en hare voortreffelijke werkplaatsen van menschelijke nijverheid te mogen bezigtigen, heeft zich telkens moeten verbazen over de wonderen, die zich aan zijn oog vertoonden. Hij zag veters-fabrijken, waarvan 1000 ellen in een uur vervaardigd werden. Kalander-molens voor linten, door water gedreven, waar, met steenen bezwaarde kisten, door een daartoe eigenaardig uitgevonden werktuig, heen en weder worden in beweging gebragt. Een aantal fabrijken, van Elberfelder bonten, die op de plantaadjen in de *West-Indien* voor heimden gebruikt worden. Onderscheidene katoenspinnerijen en kant-weverijen, die in één enkele fabrijk aan meer dan 300 menschen bezigheid verschaffen. Turksch-rood verwerijen van de grootste volkomenheid. Zijden-fabrijken, waarvan er verscheidene zijn die 300 weefgetouwen gestadig aan den gang houden. Een enkele fabrijkant betaalt alleen jaarlijks daartoe voor een half millioen Nederlandsche guldens aan arbeidsloonen. Fabrijken van florette linten, die aan meer dan 2000 menschen een ruim bestaan opleveren. Voorts nog eene menigte fabrijken van boordsels, bedden-tijken, langelten, garen-twijnderijen, heele en half katoenen stoffen, als ook een aantal van verwerijen van allerhanden aard. Alles is vol leven en beweging, welvaart en geluk, en te zamen eene vereeniging van nijverheid, die eenen handel van bijna 20 millioenen Nederlandsche guldens jaarlijks oplevert. Wie moet zich toch over zulke uitgestrekte weldadige uitkomsten niet verbazen, en vooral, wanneer men daarbij bedenkt, dat de nuttige aanwending dezer eenige beek, de *Wupper*, op het in werking brengen der onderscheidene werktuigen voor de fabrijken, als de voornaamste aanleg tot deze uitgebreide volks-welvaart moet worden beschouwd.

Gelderland bezit *niet maar ééne beek*, maar *een aantal van beken*, welker stroomend water de heerlijkste gelegenheid aan de hand geeft, om fabrijken van allerhanden aard en van de grootste uitgebreidheid op te rigten. De weldadige natuur heeft hierin aan *Gelderland* boven alle onze overige Nederlandsche provincien een voorregt geschonken, dat hare inwoners, naar ons inzien, nog te weinig hebben gewaardeerd. — Het is waar, er bestaan eenige fabrijken die door het water gedreven worden, maar wat is haar getal, bij de gene die er konden zijn, indien aan dezelve die uitgebreidheid geschonken wierd, waarvoor zij in zulk eene groote mate vatbaar is. Voorzeker konde zij een der rijkste en welvarendste provincien van *Nederland* worden, en daar ook de arbeidsloonen in dit gewest zeer matig zijn, vindt zij in haren eigen boezem, alle de gelukkige en duurzame middelen vereenigd, om de rijkste zegeningen van een bloeijend en gelukkig fabrijkwezen deelachtig te kunnen worden.

OPENLYKE ROEM.

Er zijn menschen, die in de wereld zoodanig worden getild en verheven, dat het hunner menschelijke zwakheid zou moeten vergeven worden, indien zij zich verbeeldden dat niemand hunne grootheid konde evenaren. Zoodanige menschen vindt men in alle die vakken, welke in het openbaar beoefend worden, van bestuur, wetenschap en kunst. Zij zijn dezen roem zekerlijk verschuldigd aan deze of gene voortreffelijke gaven; maar het is toch ook niet te ontkennen, dat zij denzelven voor een groot gedeelte aan het gunstige gestarnte te danken hebben, hetwelk hunnen levensloop bestuurt. Een oude wijze maakt ons hierop opmerkend, zeggende: « ik keerde mij en zag onder de sonne, dat de loop niet is der snellen, noch de strijd der helden, noch ook de spijze der wijzen, noch ook de rijkdom der verstandigen, noch ook de gunste der welwetenden, maar dat tijd en toeval dezen allen wedervaart.» De groote starren aan den hemel zijn niet allen zoo veel grooter dan de anderen als zij wel schijnen; maar deze meerdere grootte is dikwijls inderdaad slechts schijnbaar door de meerdere nabijheid aan het oog des beschouwers. Zoo is het met de groote starren aan den hemel van staatkundig bedrijf, wetenschap en kunst zeer vaak ook gelegen. Zij mogen innerlijke waarde bezitten; maar zij konden er nog oneindig meer van hebben; doch tijd, plaats, omstandigheden omringden hen met de donkerheid der onbekendheid — en hun naam zou naauwelijks genoemd geweest zijn. Wat er ook aan innerlijke waarde bij eenigen, in zijn vak grooten, moge wonen: vergeten moet men nooit, dat het deze *wezenlijke* waarde niet is, waardoor de openbare meening ter zijner vereering wordt bestuurd, maar dat de wereld door den *glans* wordt aangetrokken, die van hem uitgaat. Wanneer zijn lot hem ter verwerving van openbaren roem *wil* gunstig zijn, dan is er *zoo veel* kunde en bekwaamheid niet eens toe noodig om denzelven te verkrijgen. Het hangt dikwijls van eene enkele kleine omstandigheid af, dat hij met eere uitkwam, dat er gejuicht van hem uitging: en juichen er eerst honderd, dan juichen er ook weldra duizend, en naar mate dit verder gaat *durft* schier niemand anders dan voortreffelijk vinden hetgeen die man doet en zegt en werkt. Nu wordt hij zelf door deze

algemeene bewondering al meer en meer opgewonden, en aangemoedigd om zijnen roem uit te breiden en te vestigen — (hetgeen dan ook, indien het op eene waardige wijze geschiedt, goed en loffelijk is) en nu is geen eind aan zijne grootheid af te zien; die misschien niet zou ontwikkeld geworden zijn, indien hij niet aldus door eenen magtigen spoorslag ware gedreven. — Regering en medeburgers mogen dus het waarachtig verdienstelijke in den begaafden onderdaan en medeburger eeren; maar geene grootere onregtvaardigheid kunnen zij begaan dan door, om den wil dezes eenen, te vergeten dat er meer waardige en verdienstelijke leden in de maatschappij zijn, maar die misschien of ontmoedigd zijn of ontmoedigd zouden kunnen worden, doordien van hen in het geheel geene notitie genomen werd.

De waarachtig bescheidene man, die aldus, niet onverdiend, door zijn gunstig lot ten top van eer en roem gevoerd werd, heeft het voor zich zelven moeijelijk. De duitsche dichter JEAN PAUL zegt, dat het niets is, om bescheiden te zijn, wanneer men geprezen wordt, maar dat men het eerst dan met waarheid is, wanneer men de nederigheid onder de berisping volhoudt. Verbeelden wij ons, dat de afgodische toejuiching den bescheidenen verdienstelijken man hindert; wat zal hij doen? hoe zich houden?" Dat hij die overbodige eer liever niet hadde, gelooft in deze bedorven wereld, waarin ieder naar zich zelven oordeelt, niemand; althans worden zijne betuigingen, dat zijn werk van zoo veel waarde niet is, voor woorden zonder meening gehouden. Hij zelf, gevoelt dat inzonderheid *deugd* in denk- en handelwijze het niet dulden kan, zoo openlijk der algemeene toejuiching te worden prijs gegeven; dat zij daardoor haar maagdelijk schoon, hare wezenlijke waarde verliest; hij zou dus bijna schuw worden om edelmoedig te handelen, in alle die betrekkingen waarin het uitkomen moet; en toch kan hij niet anders. Hij zelf weet dat openbare eer de toevalligste zaak van de wereld is, en meermalen onwaardigen dan waardigen er mede bekleed zijn. Hij erkent het voor niet meer dan menschelijk, dat waardige medearbeiders door de zoo uitbundige verheffing, welke hem ten deele valt in die mate meer begriefd worden, in welke zij door zijne tegenwoordigheid op den achtergrond komen, minder dan te voren, misschien niet genoemd worden, en in de schatting dalen dergenen die hen welligt eertijds waardeerden. Hij heeft gezien, dat de openbare meening zeer veranderlijk is, en wil de mogelijkheid niet ontveinzen, dat ook hij eerlang door eenen verdienstelijkeren, althans meer in den smaak vallenden, nieuweling kunne verdrongen worden.

Hoezeer het schielijke rijzen in de algemeene opinie zelden zonder onregtvaardigheid toega, mag men nogtans eene zekere onregtvaardigheid, die zich door den tijd openbaart, niet miskennen. Velen zag men spoedigen opgang maken, maar even zeker weder dalen, wanneer derzelver begaafdheden *alleen* uiterlijke bleken te zijn. Daarom moet de hooggeeerde man met buitengewone voorzigtigheid zorgen, dat in zijn gedrag niet het minste van *kunstigen toeleg* om te *schitteren* doorstrale. Geene zaak kan hem meer vernederen in het oog des bezadigden beoordeelaars. Niets daarentegen zal hem meer beveiligen, dan een waarachtig nederig gevoelen aangaande zich zelven, een strenge tucht voor den regterstoel van zijn eigen geweten, zoo menigmaal hij zich op hooggevoeligheid betrapt, en de gestadige overweging van die, op alle ondervinding gebouwde waarheid, dat de *overdreven* gunstige opinie zeldzaam streng regtvaardig is.

ONVERDRAAGZAAMHEID.

Van alle zijden steekt de *Hydra* der onverdraagzaamheid het hoofd weder op. Men weet hoe die geest in *Frankrijk* begint veld te winnen, waar hij misschien nu, door de wijze volkskeuze voor de kamer der afgevaardigden, eenigzins in zijne vaart zal worden gestuit. In *Spanje* vervolgt men, bij gebrek aan ketters, vrijmetselaars. Te *Rome* tracht men dien geest, zoo ver men het maar in zijn vermogen heeft, aan te blazen.

Hiervan is nog zeer onlangs een treffend voorbeeld gegeven. De brave en algemeen geachte *Waldenzen*, die reeds sedert meer dan tien eeuwen in hunne vreedzame dalen, ten spijt van *Rome*, het Evangelie belijden, en die, door de zorg der Voorzienigheid, als toonbeelden der bestendige voortduring des Christendoms, zelfs te midden van het Heidendom der Middeleeuwen, nog zijn in wezen gebleven, die vuur en zwaard der Pauzen en hunne aanhangers hebben getrotseerd, *worden in de negentiende eeuw, op een bevelschrift van Rome, weder vervolgd.* De Heilige Stoel is verbitterd, omdat deze edele belijders onlangs door de milde bijdragen der Protestanten, in meer gezegende landen, in staat gesteld zijn, een eigen hospitaal te stichten, waar zij beveiligd zullen wezen voor de verleiding der dweepzieke bagijnen, die hunne kranken tot afval van het geloof zoeken te bewegen. De Paus heeft dus het hof van *Turin* aangeschreven, om de *Waldenzen*, die zich vreedzaam in die hoofdstad ophielden, het wonen in dezelve te verbieden. Verscheidene huisgezinnen, aldaar gevestigd, zijn dus, *alleen om hun geloof, gebannen.* Zij moeten alle hunne middelen van bestaan vaarwel zeggen, en zich in hunne onvruchtbare valleijen tot hunne behoeftige broeders begeven, die geene middelen hebben om hen te ondersteunen.

HOOGE SCHOLEN.

In de openbare beraadslaging, wegens de begrootings-wetten voor 1828, is, gelijk in vorige jaren, weder geklaagd over de te groote kosten van het hooger onderwijs en over de *verpligting* tot het houden van te vele kollegien. De heer *Donker Curtius* heeft zich inzonderheid tegen de bestaande reglementen verklaard; zij zijn verdedigd geworden door den heer baron COLLOT D'ESCURY *van Heinenoord*, curator van *Leijdens* hooge school. Hunne advijsen zijn door de *Staats-Courant*, in derzelver geheel, medegedeeld. Wij zullen die redevoeringen hier niet herhalen; elk die in het hooger onderwijs en den staat der letteren en der wetenschappen, in het Koningrijk der Nederlanden, eenig belang stelt, kent dezelve. Maar men kent niet algemeen het antwoord, door het gouvernement gegeven, op de bezwaren, dienaangaande in de aanmerkingen van de afdeelingen der Tweede Kamer voorgedragen. De heer D'ESCURY beroept zich daarop in zijne verdediging van de bestaande verrigtingen en *vindt hetzelve zoo voldoende, dat hij niet zoude weten wat er, ter nadere overtuiging, te moeten bijvoegen.* Men zal het dus belangrijk genoeg achten om aan het publiek, hetwelk dit antwoord nog niet kent te worden medegedeeld. Wij worden tot die bekendmaking te meer gedrongen, daar wij in hetzelve de erkentenis van de hooge regering des lands vinden, dat een traktement van *f* 2800, gelijk de Leijdsche hoogleeraren genieten, *ontoereikende is ter verzekering eener zoodanige eenigzins onbekrompene levenswijze, als voor de belanghebbenden noodzakelijk is, om zich aan hunne geleerde studien te kunnen overgeven*: eene erkentenis, welke op nieuw toont het hooge belang, dat de regering in de uitbreiding van kennis en verlichting stelt, daar zij een ruim en onbekrompen bestaan wil verzekeren aan die nuttige leden der maatschappij, welke zich aan het onderwijs der jeugd, zoo belangrijk voor den Staat, wijden, en die daaraan alle hunne zorgen, al hunnen tijd besteden. Zie hier nu het antwoord van het gouvernement zelf:

» Men klaagt op nieuw over de hooge kosten der akademische studien; het is dus noodig alhier in eene ontwikkeling nopens dit punt te treden.

Volgens de thans bestaande inrigtingen bij onze hooge scholen, en overeenkomstig hetgeen dien aangaande steeds bij die instellingen in de noordelijke provincien heeft plaats gehad, zijn de inkomsten der hoogleeraren van tweederlei aard:

1°. Hunne jaarlijksche bezoldiging uit 's Rijks kas.

2°. De kollegie-gelden, welke door de studenten betaald worden.

Bij het reglement voor de organisatie van het hooger onderwijs in de noordelijke provincien, vastgesteld bij besluit van den 2. Augustus 1815, No. 14, is de lands bezoldiging der hoogleeraren op *f* 2800 voor die bij de hooge school te *Leijden*, en op *f* 2200 voor de overige bepaald.

Volgens het reglement van 25 September 1816, No. 65, betreffende de hooge scholen in de zuidelijke provincien, is de bezoldiging der hoogleeraren bepaald op *f* 2200, met uitzondering van die bij de hooge school te *Gent*, als genietende deze *f* 2500; deze belooningen zijn ontoereikende ter verzekering eener zoodanige eenigzins onbekrompene levenswijze als voor de belanghebbenden noodzakelijk is, om zich aan hunne geleerde studien te kunnen overgeven.

In dit ontoereikende der bezoldigingen heeft men voorzien, door de handhaving der bepalingen, sedert onheugelijke tijden in een gedeelte van het Rijk gewettigd, volgens welke de kweekelingen gehouden zijn voor iederen cursus, hunne kollegie-gelden te voldoen; die kollegie-gelden zijn geregeld op de volgende wijze:

Iedere cursus, waarvoor meer dan tweemaal 's weeks les gegeven wordt, bedraagt *f* 30, de overige *f* 15; indien men stelt dat een akademie-jaar 40 weken heeft, zoo ontvangt men 120 tot 160 lessen, en somtijds meer, voor *f* 30, en 80 lessen voor *f* 15; eene zoodanige uitgave schijnt niet overdreven: ten einde hare gematigdheid te beoordeelen, heeft men ze slechts te vergelijken met de kosten van die lessen, welke gewoonlijk door taal- of kunstmeesters gevorderd worden.

Wijders kan men voor die *f* 30 of *f* 15 iederen cursus bijwonen, zoo lang men als student is ingeschreven.

Men zal misschien zeggen dat de studien te kostbaar worden door het aantal kollegien, welke de studenten verpligt zijn te volgen, en dat zulks nog bezwaarlijker wordt door de kosten van examina en dergelijke.

Om de juistheid dezer aanmerking te kunnen beoordeelen, zal men hier opnoemen de sommen, welke betaald moeten worden, door hen welke den graad van meester in de regten wenschen te erlangen, zijnde de kosten wegens de studien in andere vakken nagenoeg dezelfde.

De student in de regten moet den voorbereidenden graad van kandidaat in de letteren erlangen; om denzelven te verkrijgen moet hij zes kollegien volgen; vooronderstellende dat die kollegien meer dan tweemaal in de week gehouden worden, dan zal hij voor alle te zamen *f* 180 voldoen; voegt hierbij *f* 30, voor kosten wegens het examen, dan vindt men dat het geheel beloop der kosten wegens zijne philosophische studien bij de hooge school *f* 210 bedraagt.

Vóór dat hij tot de lessen in de faculteit der regten wordt toegelaten, vordert men het examen, vereischt voor den graad van kandidaat.

Dat examen vereischt het volgen van vijf kollegien, waarvan de kosten, ad *f* 30 ieder, te zamen bedragen *f* 150; hierbij komt eene uitgave van *f* 50 wegens de kosten van het examen zelve, zoo dat die wegens het eerste tijdvak der studien in de regten bedragen *f* 200.

Het examen als meester in de regten maakt het volgen van acht of negen kollegien noodzakelijk, zoo dat de student deswege te betalen heeft *f* 240 à *f* 270.

De kosten wegens de promotie tot meester in de regten beloopen *f* 100; de uitgaven wegens dit laatste tijdvak van studie, bedragen dus *f* 340 à *f* 370, en het geheel beloop der betalingen, waarvan questie is, *f* 780, of onder bijvoeging van die der inschrijving enz. *f* 800; dit beloop is tot deszelfs maximum gebragt, omdat men is uitgegaan van de onderstelling, dat al de kollegien driemaal en meer in de week worden gehouden, hetgeen nogtans geen plaats heeft.

Men moet voorts niet uit het oog verliezen:

1°. Dat deze som wordt voldaan op eenigzins verwijderde termijnen.

2°. Dat dezelve de kosten bevat van het onderwijs niet over één enkel, maar ten *minste* over *vier jaren*, zoo dat de jaarlijksche uitgave geene *f* 200 te boven gaat.

3°. Dat men door deze uitgave een aanzienlijken stand in de maatschappij erlangt, en dat er geene rang of betrekking bestaat, welke eene eenigzins beschaafde opvoeding vordert, die niet insgelijks uitgaven vereischt om zich daartoe te bekwamen.»

IETS OVER DE ENGELSCHE DAGBLADEN.

Daar de Fransche dagbladen op het punt zijn, den vorm en de uitgebreidheid der Engelschen aan te nemen, komt het ons niet ongepast en onbelangrijk voor, eenige bijzonderheden, aangaande de laatste mede te deelen. De Engelsche dagbladen hebben, over het algemeen genomen, eene oneindig mindere circulatie dan de Fransche. Van de *Times*, dat men in *Engeland* als het gewigtigste van *Europa* beschouwt, worden weinig meer dan 7000 exemplaren uitgegeven, hetgeen echter deszelfs jaarlijksche opbrengst tot de aanmerkelijke som van 45,000 pond st. (1,125,000 fr.) doet stijgen. Het regt van uitgave van den *Morning-Chronicle* is van de erven PERRY, die dit dagblad hebben gecreëerd, voor 40,000 pond (1,000,000 fr.) gekocht geworden; dat van den *Courier* wordt berekend op 100,000 pond (2,500,000 fr.); terwijl dat van de *Globe* ter naauwernood 35,000 pond (875,000 fr.) waardig gekeurd wordt.

De redactie van de *Times* heeft voor de vervaardiging van dit dagblad 30 à 40 personen, behalve een nog veel grooter getal, dat zich met den druk en andere werkzaamheden, daaraan verknocht, bezig houdt. Voor de mededeeling van al het voorvallende bij de zittingen van het parlement wordt door haar, elke drie of vier maanden, niet minder dan 3,000 pond (75,000 fr.) betaald. Voegt men nu, bij deze uitgave die van het drukken, papier en zoo vele andere, te veel om hier te vermelden, de hooge regten, welke de schatkamer van alle dagbladen heeft, dan zal men zich kunnen overtuigen, dat de uitgave van het gezegd getal exemplaren naauwelijks toereikend zijn moet om de kosten zulker groote en gewaagde ondernemingen te bestrijden. Ieder exemplaar wordt nagenoeg voor 55 centimes verkocht, waarvan de schatkamer er 31 voor zich vordert.

De Engelsche dagbladen vinden derzelver winst uit de berigten, welke de kooplieden en particuliere personen daarin doen plaatsen, door middel eener retributie, waarvan de schatkamer zich ook weder een gedeelte toeeigent. Dit gedeelte vermeerdert trapswijze naar gelang dezelve meer en meer gezocht worden en het getal hunner lezers gevolgelijk meer en meer toeneemt. Zij behouden, door de gewoonte, altijd dezelfde hoeveelheid berigten, en het is op deze wijze, dat de *Courier*, die eerst toen een groot aantal advertissementen begon te verkrijgen, toen hij onder de bescherming van het ministerie stond, en nog ten huidigen dage geen minder getal heeft, schoon hij thans de ondersteuning van het gouvernement en gevolgelijk ook de helft van zijne gewone lezers verloren heeft. De staatkundige nieuwstijdingen der Engelsche dagbladen verliest men, als het ware, onder de menigte berigten van verschillenden aard, en er wordt eene zekere gewoonte toe vereischt om dezelve gemakkelijk te vinden. Onze dagbladen zullen zich wel wachten zulk eene ordeloosheid ten toon te spreiden.

Het is intusschen bijna onmogelijk een nieuw dagblad in *Engeland* in te voeren; en om zoodanig een opgang te doen maken, zou het niet genoegzaam zijn hetzelve eenen beteren vorm dan de bestaande bladen te geven. Deze hebben altijd het gezag der gewoonte in hun voordeel; een gezag, dat in vele opzigten, de geheele wereld door, geldend is. Wij hebben gezien, dat de bijzondere berigten de voordeelen der dagbladen in *Engeland* uitmaken; en het zijn juist die berigten, welke, hoe kostbaar ook, wegens de vorderingen der schatkamer, uitsluitend in de meest geaccrediteerde en meest verspreide bladen geplaatst worden.

De heer JOHN MURRAY heeft onlangs beproefd om in *Londen* een nieuw dagblad uit te geven, onder den naam van *the Representative*; maar zijne poging is mislukt. Niemand echter kon meer kans hebben op het welslagen van zijn plan dan deze boekhandelaar, of liever uitgever, die een zeer aanzienlijk vermogen bezit. Hij is eigenaar van het tijdschrift *the Quarterly Review*, waarvan 10,000 exemplaren worden uitgegeven, welke hem, naar men zegt, 200,000 fr. zuivere jaarlijksche winst opleveren. Schoon hoofdzakelijk aan den boekhandel verbonden, is de heer MURRAY echter ook een man van de wereld, die met de eerste en voornaamste staatslieden omgang heeft, en hen, benevens de grootste geleerden, ten zijnent ontvangt, waardoor hij, spoediger dan eenig ander, met de nieuwste voortbrengselen in het vak der letteren bekend wordt.

De heer MURRAY huurde, ter volvoering van zijn gezegd plan, een groot en schoon huis in *Westminster*. Deszelfs benedenste gedeelte werd bestemd voor de drukkerij; eene opkamer voor het bureau der advertissementen, publicatien, enz; de eerste verdieping, met eene buitengewone pracht gemeubileerd, zou dienen ter ontvangst van de leden van het parlement en andere aanzienlijke personen; de tweede verdieping, waar zich eene uitgelezene boekerij bevond, moest ingerigt worden voor de redacteurs. Een nieuwe gevel zou het geheele gebouw versieren, welks portieke met fraai beeldwerk zou prijken; maar de edele bewoners der naburige huizen kantten zich, niettegenstaande hunne welwillendheid jegens den rijken boekhandelaar, geweldig tegen hem aan, omdat hij ten oogmerk had het nieuw uit te geven dagblad door middel van een stoomwerktuig te doen drukken, en dat wel in de nabijheid van de woningen der aristocratie, wier zoete rust hij niet vreesde te zullen storen door het ongewoon gerucht maken van zulk eenen toestel. Hij is derhalve genoodzaakt geweest zijne drukkerij naar eene andere wijk te verplaatsen.

De eerste maal, dat de *Representative* in het licht verscheen, werden er nagenoeg 3,000 exemplaren van verkocht. Maar dit debiet nam trapsgewijze af en verminderde eindelijk tot op 600. Gedurende de eerste weken der uitgave had dit dagblad een genoegzaam getal berigten, maar meest aankondigingen van uitgekomen boekwerken, waartoe de heer MURRAY, door zijne uitgebreide betrekkingen in den boekhandel, de beste gelegenheid bezat. Overigens vond men er geene handelsberigten, openbare verkoopingen of dergelijke in; tot dat, ten laatste, ook zelfs de boek-aankondigingen verdwenen, en de uitgever, vermoeid van den last, dien hij zich zelven op de schouders gehaald had, het eigendomsregt van zijn *Representative* aan den uitgever van de *New Times* verkocht voor 600 pond (15,000 fr.), schoon hij er voor omtrent 10,000 pond (250,000 fr.), onkosten aan besteed had. — Een ander dagblad, *the British Press*, nog vroeger ondernomen, werd eveneens aan den uitgever van de *New Times*, voor eene nog veel geringere som, verkocht, nadat een aantal kapitalisten daaraan hun geld verkwist hadden.

Het schijnt, dat de heer CANNING, in den laatsten tijd van zijn leven, zich zeer in het harnas gejaagd heeft, om het overwigt van eenige dagbladen en wel bijzonder van de *Times*. Gezegde dagbladen, welke men in elke volksvergadering, in elk letterkundig kabinet, ja zelfs in elke kroeg vindt, hebben een wezenlijk gezag in den staat verkregen.

De minister CANNING wilde dit gezag niet zoo zeer door besluiten of aankoop, als wel door het daarstellen van mededingers trachten te fnuiken; en daar het de opbrengsten aan de schatkamer zijn, die de vermenigvuldiging der Engelsche dagbladen tegenwerken, koesterde hij, naar men verzekert, het voornemen, om die opbrengsten te verminderen.

Het is nog onbekend of zijn dood, die eene onherstelbare ramp voor de geheele beschaafde wereld mag genoemd worden, aan de uitvoering van dit plan wel zoo geheel paal en perk gesteld heeft.

Revue Britannique.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 6. Januarij 1425 overleed Hertog JAN VAN BEIJEREN, aan vergif, hem, zoo men wil, door een' zijner gemeenzame vrienden, JAN VAN VLIET, ingegeven, terwijl anderen melden, dat MARGARETA VAN BOURGONDIE, gravin weduwe van *Holland*, verdacht gehouden wordt van deel aan zijnen dood gehad te hebben.

Den 6. dito 1810 werd de vrede tusschen de *Franschen* en *Zweden* gesloten.

Den 6. dito 1814 werden de vijandelijkheden tegen de *Denen* hervat en werd de vesting *Glückstad*, bij kapitulatie, door de *Zweden* bezet.

Den 7. dito 1630 werd Ds. SMOUT te *Amsterdam* gelast des anderen daags voor zonnen-ondergang de stad te verlaten, omdat hij openlijk van den kansel de regeerders der stad voor beroerders van *Israël* had uitgemaakt, en dat men, door het aanstellen van eenige voorstanders der *Remonstranten*, het *Arminiaansche* paard weder had ingehaald. Hetzelfde lot onderging mede de predikant ....

Den 7. dito 1689 wilde WILLEM III. te *Londen* de conventie beschrijven.

Den 7. dito werd JOZEF BUONAPARTE, gewezen Koning van *Spanje*, geboren.

Den 8. dito 1198 stierf CELESTINUS III., 175ste Paus.

Den 8. dito 1817 werd de slavenhandel in de Fransche kolonien afgeschaft.

ARNHEM, den 8. Januarij.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den	7	Jan. 3 El 8 Palm 5 Duim;	gewassen	25 D.	gevallen	0 D.
Den	8	dito 3 El 9 Palm 0 Duim;	gewassen	5 D.	gevallen	0 D.

††† De GOUVERNEUR der PROVINCIE *GELDERLAND*, brengt bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat met den 1. Januarij 1828, alle Kwitantien door de Ontvangers der Registratie gegeven, wegens aan hen gedane Betalingen, welke niet op de Stukken zelve worden aangeteekend, op gedrukte Formulieren, uit Registers met strooken, zullen worden gesteld, en wel voor de sommen boven de vijf gulden op zegels, ten koste der verkrijgers.

De Gouverneur der Provincie Gelderland,
VAN HEECKEREN VAN KELL.

§§§ Daar door overlijden de POST van HEEL- en VROEDMEESTER in de, in dit geval, gecombineerde Gemeenten *Herwen* en *Pannerden* is opengevallen, worden zij, die de vereischte bekwaamheden bezitten, en daartoe inclineren, uitgenoodigd, zich te dien einde bij den Ondergeteekenden Burgemeester van *Herwen*, te *Lobith* woonachtig, in persoon of met gefrankeerde brieven, vóór den laatsten dezer maand Januarij, te adresseren. Het jaarlijksche Tractement is bepaald op *f* 150—00. De bevolking bedraagt ruim 2500 zielen. Terwijl men gaarne zoude zien, dat Aspiranten, bij deze gevorderde kennis, ook de praktijk van Doctor konden en mogten paren. — Achtende hij Burgemeester het niet ongepast, hierbij nog te voegen, dat deszelfs bestaan alleszins voordeelig zijn kan.

De Burgemeester van *Herwen*,
VAN STAA.

††† De Notarissen Mrs. *J. BUSGERS* en *J. NYHOFF* zullen den 16. en 30. Januarij 1828, telkens des avonds om 6 uren, in het Logement *den Vergulden Arend*, te *Arnhem*, in het openbaar doen inzetten en verkoopen:

1. Een hecht, sterk HUIS en ERVE met ruim VOORHUIS, STALLING of SCHUUR, twee OPEN PLAATSEN met POMP en verdere GEMAKKEN, staande en gelegen te *Arnhem*, op de *Beek*, wijk F No. 179.
2. Een dito zeer ter nering staande HUIS en ERVE, mede gelegen op de *Beek*, wijk F No. 180.
3. Een dito HUIS en ERVE, aldaar, in de *Kromme Elleboogsteeg*, wijk F No. 182.
4. Een groote TUIN, met ruim Steenen TUINHUIS, halve WATERPOMP, en verdere GEMAKKEN, bijzonder aangenaam gelegen even buiten de *Velperpoort* te *Arnhem*, voor aan de *Steenstraat* en *Velpschen weg*. Zullende mede in twee perceelen worden geveild.
5. Eene ZITPLAATS in de Groote Kerk te *Arnhem*, in het Zuiderpand op de 25. Bank, de 3. Plaats.

§§§ Op nader te bepalen dag en uur, in de maand Maart of April aanstaande, zullen ten overstaan van den te *Velp* residerenden Notaris *VON ROSENTHAL*, publiek worden verkocht:

1. Een modern, zeer hecht, sterk en wel onderhouden HEEREN HUIS, waarin onderscheiden BENEDENKAMERS, meest alle Gestukadoord of Behangen, PROVISIE- en DOMESTIEKE-KAMERS, KEUKEN, KELDER, DROOG- en andere ZOLDERS, met eenen daarbij behoorenden TUIN; alles staande en gelegen aan den Straatweg, op het aangenaamste gedeelte van het Dorp *Velp*, hebbende een heerlijk uitzigt over het Buiten *Overbeek*.

En 2. Een WOONHUIS, waarachter een PAARDENSTAL voor vier Paarden, ruim KOETSHUIS en groote MOESTUIN, zeer geschikt tot aanleg van een Buiten, staande en gelegen te *Velp* voornoemd, aan den Straatweg, bij het Logement *de Zwaan*.

Nadere informatien hieromtrent zijn te bekomen ten Kantore van den Notaris *VON ROSENTHAL*, voornoemd.

††† UIT DE HAND TE KOOP, om primo Mei aanstaande te aanvaarden: Een uitnemend hecht, sterk en welbetimmerd HUIS en ERVE, voorzien van veertien zoo BOVEN- als BENEDEN-KAMERS, voorts KEUKEN, ZOLDERS, KELDER en verdere GEMAKKEN, staande op de Groote Markt, regt tegen over het Gouvernements-Gebouw, Wijk E. No. 98, te *Arnhem*. Hetzelve is dagelijks, uitgenomen des Zondags, des voormiddags van 10 tot 2 uur, te zien.

††† TE KOOP: een KOOK-KAGCHEL met 5 gaten en een HAARD-KOLOM-KAGCHEL. Te zien en te bevragen bij *L. BITTER*, op de Koornmarkt, te *Arnhem*.

††† Alle degenen die iets ter zake van Schuldbekentenissen, Borgtogten, of uit welke anderen hoofde zulks ook zouden mogen zijn, te vorderen hebben van den Boedel van Mejufvrouw *HILLETJE VAN STAVEREN*, Weduwe van den Heer *HENDRIK VAN GREKENGOED*, *Senior*, den 1. Januarij 1828 te *Nijkerk*, op de *Veluwe*, overleden, worden verzocht daarvan uiterlijk vóór of op den eersten Februarij aanstaande, schriftelijk, franko, opgave te doen ten Kantore van den Notaris *H. MEY METTENBRINCK*, te *Barneveld*, zullende na dien tijd, geene pretentien worden aangenomen.

††† Alle degenen die iets te vorderen hebben van of verschuldigd zijn aan den Heer *WILLEM MOS*, Wijnkooper te *Arnhem*, worden verzocht daarvan voor den 1. Maart 1828 opgave of betaling te doen aan den Heer Mr. *NEDERMEIJER VON ROSENTHAL* aldaar.

REGELING VAN AFVAART DER
STOOMBOOT
WILLEM DE EERSTE.

Van *Nijmegen* naar *Rotterdam* en *'s Gravenhage* en tusschen gelegene plaatsen:

Elken Zondag, Dingsdag, en Donderdag, 's morgens ten 7 ure.

Van *Rotterdam* naar *Nijmegen* en tusschen gelegene plaatsen:

Elken Maandag, Woensdag en Vrijdag, 's morgens ten 6 ure.

Van *'s Gravenhage* vertrekt 's morgens ten 3½ ure eene geschikte Diligence bij *P. REIJMAN*, in den *Ouden Doelen*, om voor het vertrek dezer Boot te *Rotterdam* aan te komen.

Nadere Informatien worden gegeven te *Nijmegen*, aan het Kantoor der ondernemers aan de Waal, en bij de diverse Commissionnairs te *Tiel*, *Bommel*, *Gorinchem*, *Dordrecht* en *Rotterdam*, te *Delft* bij *A. ROIDENBURG* en te *'s Gravenhage* bij *P. REIJMAN* in den *Ouden Doelen*.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.